

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Rahmi Aşkın TÜRELİ
İzmir Milletvekili

7/32106 sayılı yazılı soru önergeme süresi içinde cevap verilmediği için önergemi yeniliyorum.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolünü düzenlemiştir.

Kanun; Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü kapsamakta, Avrupa Birliği fonları ile yurt içi ve yurt dışından kamu idarelerine sağlanan kaynakların kullanımı ve kontrolü de uluslararası anlaşmaların hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun hükümlerine tâbi bulunmaktadır. Düzenleyici ve denetleyici kurumlar da bu kanunun bazı maddelerine tabidir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun da esas aldığı "Bütçe Birliği" ilkesi, Kamu idaresi ile ilgili mali tabloların, kamu idaresinin tüm birimlerinin bütün faaliyetlerini içermesi ve gerçek durumunu yansıtmaları esasına dayanır.

5018 sayılı Kanunun 6'ncı maddesine göre, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir, gider, tahsilât, ödeme, nakit planlaması ve borç yönetimi hazine birliğini sağlayacak şekilde yürütülür. Bu Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin tüm gelirleri Hazine veznelerine girer, giderleri bu veznelerden ödenir. Bu idareler özel vezne açamaz.

Son dönemde kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolünü düzenleme amacını taşıyan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na aykırı olarak bazı Kamu İdarelerinde "Ajans" adı altında yeni gelir toplayan ve harcama yapan birimler oluşturulmaktadır.

Nitekim Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde Türkiye Turizm, Tanıtım ve Geliştirme Ajansı; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bünyesinde ise Türkiye Çevre Ajansı kurulmuştur.

7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanunun 5. maddesine göre; Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının Gelirleri; Genel bütçeden aktarılan tutarlardan, turistik tesislerden ve seyahat acentalarından, havayolu işletmecilerinden belli oranlarda alınacak turizm paylarından, her türlü bağış ve yardımlardan, Ajansın faaliyetlerinden elde edilen gelirlerden ve diğer gelirlerden oluşacaktır.

Söz konusu Ajansın kurulmasıyla yetki, kadro ve bütçesi olan, birtakım mali muafiyetlere haiz, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na rakip bir bakanlık birimi hüviyetinde olan, ama kendisi klasik anlamda iç ve dış denetimden muaf yeni bir kamu kurumu oluşturulmuştur.

Diğer taraftan, 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 8. maddesine göre; Türkiye Çevre Ajansın gelirleri; Genel bütçeden aktarılan tutarlardan, her türlü bağış ve yardımlardan, Ajansın faaliyetlerinden elde edilen gelirlerden ve sair gelirden oluşacaktır.

Sayıştay tarafından Türkiye Çevre Ajansı ile ilgili olarak düzenlenen Türkiye Çevre Ajansı 2023 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda yer alan bilgilerden Türkiye Çevre Ajansı'nın ayrıca kendisine bağlı bir şirket kurduğu da anlaşılmaktadır.

Tüzel kişiliğe haiz ve Kanunlarında belirtilen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi olarak faaliyet gösteren bu ajanslar kamu kaynağı kullanmakta olmalarına rağmen tam anlamıyla Sayıştay denetimine tabi bulunmamakta, düzenleyecekleri ihaleler açısından 4734 sayılı Kanun hükümlerine tabi bulunmamakta ve ayrıcalıklı bir personel rejimi uygulayarak çalıştırdıkları personele yüksek düzeyde aylık ve maaşlar ödemektedirler. Bu ajansların yönetim kurullarının bazı üyeleri aynı zamanda bağlı olunan Bakanlığın çift maaşlı bürokratlarından oluşmaktadır.

Bu tespitlerden hareketle;

- 1- Bazı kamu kurumlarında yasa ile kurulan Ajansların 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun da esas aldığı "Bütçe Birliği" ilkesini zedelediğini düşünmüyor musunuz?
- 2- Bütçe Birliği ilkesine aykırılık teşkil eden Ajans uygulamalarının son dönemde yaygınlaşmasının sebebi nedir?
- 3- Yürütmenin en üst düzeyde koordinasyonundan sorumlu Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı makamı olarak söz konusu ajansların harcama, personel edinme ve çalıştırma prosedürlerinin yasal kurallara bağlanması gerektiğini düşünüyor musunuz?
- 4- Uygulama ve faaliyetleri açısından gerek mevcut kamu mali yönetimi ve denetim sistemi gerekse istihdam ettiği personele sağladığı özlük hakları açısından kamu personel rejiminde ikili bir görüntü oluşturan ve önümüzdeki dönemde büyük miktarlara ulaşacak mali kaynaklara sahip olmaları beklenen söz konusu ajansların tam anlamıyla sınırlandırılmamış bir biçimde Sayıştay'ın ve T.B.M.M.'nin denetimine tabi tutulması konusundaki görüşünüz nedir?
- 5- Torba yasa tekliflerine yerleştirilen maddelerle bakanlıklar ve kamu kuruluşlarında teker teker ajans biçiminde kuruluşlar kurulması yerine ajanslarla ilgili genel çerçeve bir yasanın çıkartılmasında yarar görmekte misiniz?